

Prachtige engelen stellen teleur

Theater

Hemel boven Berlijn door Toneelgroep Amsterdam en het American Repertory Theatre. Naar Der Himmel über Berlin. Tekst Peter Handke, Richard Reitingen, Wim Wenders. Regie Ola Mafaalani. Stadsschouwburg Amsterdam, 8 oktober. Hier t/m 20/10; tournee.

Een trambestuurder die de halte bij de dierentuin luidkeels aankondigt als Orang-Oetan-plein. Een vrouw die haar paraplu dichtklapt om zich nat te laten regenen. De nieuwslezeres die dóórleest, wat er ook gebeurt. De zorg om je wasmachine wanneer je woning nog kleiner blijkt dan gedacht. De mensen tobben wat aan, de engelen registreren, iedere dag weer. En helpen waar mogelijk.

In Wim Wenders film *Der Himmel über Berlin* uit 1987 proberen ze de Duitse burger moed in te spreken; in de toneelversie die Ola Mafaalani nu regisseert bij Toneelgroep Amsterdam ontfermen ze zich over de gehele wereldbevolking. Want de muur mag gevallen zijn, inmiddels zijn er weer andere onwelgevallige grenzen getrokken en het lijkt wel of de moderne mens meer problemen kent dan ooit. Om de mensheid te begrijpen is een engelperspectief nodig, aldus Mafaalani in een toelichting.

Een getrouwe remake van de film wilde ze niet maken en dat is ook niet gebeurd bij *Hemel boven Berlijn*, een coproductie met het American Repertory Theatre uit Boston (het stuk wordt tweetalig gespeeld en staat later als *Wings of Desire* in de VS). Wel is de ensce-nering filmisch van sfeer, en komt er her en der een verwijzing voor.

Wat we zien is de grote stad, verbeeld rond een kleine frietkar. Hier zitten de eenzamen, de tobbers, de stervenden, hierboven kijken de engelen Daniel (Fedja van Huêt) en Cassiel (de Amerikaan Bernard White) neer op hun beschermelingen. Het licht is hard soms, de beelden haast zwart-wit; een waas van waaierend lichtgekleurd zand kan afwisselend hemelwater en zonnestraal zijn, en terzijde maken actrice Hadewych Minis en haar Amerikaanse evenknie Jesse Lenat livemuziek, van lief en zacht tot snijdend hard.

Afgezien van de stervelingen-trubbels kampen de engelen bovendien zelf met een dilemma: Daniel wil afdalen. Mens worden, koffie drinken, verliefd zijn op een trapeze-acrobate (Mam Smith, die een mooie show weggeeft).

Dit uitgangspunt levert prachtig beeld op, en werkt aanvankelijk dramatisch goed: de bevindingen van de engelen zijn vaak verrassend en poëtisch verwoord – voor het script tekende, samen met Wenders, Peter Handke. Maar na dit veelbelovende begindeelt stelt de voorstelling teleur. Ze blijft te fragmentarisch; de scènes, kleine menselijke drama's, komen nauwelijks samen en de rol van de wijsheden debiterende dichteres Homeros blijft vaag en doet pre-tentius aan. Bovendien worden er verwachtingen gewekt over wat er gebeurt als er een engel afdalt – maar die worden vervolgens weinig uitgewerkt. In een roes van hel-se muziek onderzoekt Daniel de mensenwereld – de ontdekking van zijn sterfelijkheid gaat er haast in verloren. En dat is jammer.

Karin Veraart